

Hoitoon liittyvien infektioiden seuranta ja torjunta tk-sairaaloissa

SSHY ry:n Kevätseminaari 14.3.2018

Marjaana Pitkäpaasi

Sis el, infektioitauteihin erikoistuva lääkäri

HYKS Tulehduskeskus Infektiosairauksien linja

JOHDANTO

- paikallisia terveystakeskussairaaloiden prevalenssitutkimuksia
 - Oulun shp:n kaikki tk-vuodeosastot 2006 (Puhto et al 2011)
 - Keski-Suomen shp:n tk-vuodeosastoilla 2 kertaa/vuodessa 2012 lähtien (Matsinen)
- HUS Mobiiliyksikkö:
 1. terveystakeskussairaaloiden prevalenssitutkimus syksy 2015
 2. terveystakeskussairaaloiden prevalenssitutkimus kevät 2017
- Mobiiliyksikön tiimi: oyl Mari Kanerva, hygieniahoitaja Jaana Lehtinen ja inf eval Marjaana Pitkäpaasi

- useimmissa HUS-alueen tk-sairaaloissa ei toistaiseksi systemaattista hoitoon liittyvien infektioiden seurantaa
- tarkoituksena perehdyttää sairaaloiden infektion torjuntahenkilökunta tartuntatautilain mukaiseen hoitoon liittyvien infektioiden seurantaan

MENETELMÄ

- HALT-2 –tutkimuksen lomakkeet
- Euroopan tautikeskuksen (ECDC) ohjelmoimat euroopanlaajuiset pitkäaikaishoitotilojen prevalenssitutkimukset:

HALT = "Healthcare-associated infections and antimicrobial use in European long-term care facilities"

- HALT-1 (2010)
 - HALT-2 (2013)
 - HALT-3 (2016-17)
-
- potilaskohtainen kyselylomake
 - sairaalakohtainen lomake

Käytännön toteutus

- kutsut ylilääkäreille ja ylihoitajille
- koulutustilaisuudet hyvissä ajoin
- tuki prevalenssin tekemisen aikana
- lomakkeet täytettiin "paperimuodossa" ja postitettiin Mobiiliyksikköön
- lomakkeiden tarkistus
- tallennus Exceliin (ulkopuolinen tallentaja)
- tulosten analysointi SPSS-ohjelmalla
- palautetilaisuudet tuloksista muutaman kuukauden kuluttua

POTILASKOHTAINEN TIEDONKERUULOMAKE

A - Potilas

1. POTILAAN NIMIKIRJAIMET	_____	2. SUKUPUOLI ☐ NAINEN ☐ MIES	3. IKÄ _____ VUOTTA
4. TK-SAIRAALAAN TULOPÄIVÄ	___ / ___ 20__		
5. TULI TK-SAIRAALAAN	☐ KOTOA ☐ HUS :N SAIRAALASTA, MISTÄ ? _____	☐ PITKÄAIKAISHOITOLAITOKSESTA ☐ MUUSTA SAIRAALASTA, MISTÄ ? _____	
6. HOIDON TASO	☐ AKUUTTIPOTILAS ☐ PITKÄAIKAISPOTILAS	☐ KUNTOUTUSPOTILAS ☐ TERMINAALIPOTILAS	
7. MUITA HOITOJAKSOJA TÄSSÄ TAI MUUSSA SAIRAALASSA VIIMEISTEN 3 KK:N AIKANA	☐ Kyllä	☐ Ei	
8. LEIKKAUS VIIMEISTEN 30 VRK:N AIKANA	☐ Kyllä	☐ Ei	
9. MCCABE	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3		
10. KOSKETUS- TAI PISARAERISTYS	☐ Kyllä	☐ Ei	
11. SYY ERISTYKSEEN ?	_____		
POTILAALLA:			
12. VIRTSAKATETRI	☐ Kyllä	☐ Ei	
13. VIRTSAKATETRIN SYY	☐ VIRTSAN MITTAUS ☐ IHORIKOT ☐ VIRTSAUMPI	☐ INKONTINENSSI ☐ MUU, MIKÄ? _____	
14. VERISUONIKATETRI	☐ Kyllä	☐ Ei	
15. VIRTSA- TAI ULOSTEINKONTINENSSI	☐ Kyllä	☐ Ei	
16. HAAVOJA:			
- PAINEEHAAVOJA	☐ Kyllä	☐ Ei	
- MUITA HAAVOJA	☐ Kyllä	☐ Ei	
17. DEMENTIA TAI DESORIENTAATIO	☐ Kyllä	☐ Ei	
18. LIIKKUMINEN	☐ JALAN/TUETTUNA ☐ PYÖRÄTUOLI	☐ VUODEPOTILAS	

B - Antibioottihoito

	ANTIBIOOTTI 1	ANTIBIOOTTI 2	ANTIBIOOTTI 3	ANTIBIOOTTI 4	
22. ANTIBIOOTTIN NIMI					
23. ANTOTAPA	☐ Suun kautta ☐ IV tai IM ☐ Muu	☐ Suun kautta ☐ IV tai IM ☐ Muu	☐ Suun kautta ☐ IV tai IM ☐ Muu	☐ Suun kautta ☐ IV tai IM ☐ Muu	
24. HOIDON PÄÄTTYMIS/ARVIOINTI-PÄIVÄ TIEDOSSA?	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	
25. ANTIBIOOTTIHOIDON TYYPPI	☐ Profylaksi ☐ Infektion hoito ☐ Epäselvä	☐ Profylaksi ☐ Infektion hoito ☐ Epäselvä	☐ Profylaksi ☐ Infektion hoito ☐ Epäselvä	☐ Profylaksi ☐ Infektion hoito ☐ Epäselvä	
26. ANTIBIOOTTIHOIDON SYY:	☐ Virtsatieinfektio ☐ Hengitystieinfektio ☐ Iho- tai pehmytkudosinfektio ☐ Leikkausalueen inf. ☐ Mahasuolikanavan infektio ☐ Silmäinfektio ☐ Verivilj.pos. infektio ☐ Luu-, nivel, tai selkärangan infektio ☐ Epäselvä kuumeilu ☐ Muu (Määrittele:)	☐ Virtsatieinfektio ☐ Hengitystieinfektio ☐ Iho- tai pehmytkudosinfektio ☐ Leikkausalueen inf. ☐ Mahasuolikanavan infektio ☐ Silmäinfektio ☐ Verivilj.pos. infektio ☐ Luu-, nivel, tai selkärangan infektio ☐ Epäselvä kuumeilu ☐ Muu (Määrittele:)	☐ Virtsatieinfektio ☐ Hengitystieinfektio ☐ Iho- tai pehmytkudosinfektio ☐ Leikkausalueen inf. ☐ Mahasuolikanavan infektio ☐ Silmäinfektio ☐ Verivilj.pos. infektio ☐ Luu-, nivel, tai selkärangan infektio ☐ Epäselvä kuumeilu ☐ Muu (Määrittele:)	☐ Virtsatieinfektio ☐ Hengitystieinfektio ☐ Iho- tai pehmytkudosinfektio ☐ Leikkausalueen inf. ☐ Mahasuolikanavan infektio ☐ Silmäinfektio ☐ Verivilj.pos. infektio ☐ Luu-, nivel, tai selkärangan infektio ☐ Epäselvä kuumeilu ☐ Muu (Määrittele:)	
27. MISSÄ ANTIBIOOTTI ON MÄÄRÄTTY ?	☐ Samassa tk:ssa ☐ Erikoissairaanhoidossa ☐ Muussa laitoksessa tai sairaalassa	☐ Samassa tk:ssa ☐ Erikoissairaanhoidossa ☐ Muussa laitoksessa tai sairaalassa	☐ Samassa tk:ssa ☐ Erikoissairaanhoidossa ☐ Muussa laitoksessa tai sairaalassa	☐ Samassa tk:ssa ☐ Erikoissairaanhoidossa ☐ Muussa laitoksessa tai sairaalassa	
28. INFEKTIO ON ALKUPERÄLTÄÄN...	☐ Avohoitoinfektio ☐ Hoitoon liittyvä ☐ Epäselvä	☐ Avohoitoinfektio ☐ Hoitoon liittyvä ☐ Epäselvä	☐ Avohoitoinfektio ☐ Hoitoon liittyvä ☐ Epäselvä	☐ Avohoitoinfektio ☐ Hoitoon liittyvä ☐ Epäselvä	
29. ONKO VIILJELYNÄYTE OTETTU ENNEN ANTIBIOOTTIHOITOA ?	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	☐ Ei ☐ Kyllä	
C- Mikrobilöydökset (jos viljely on otettu)					
30. AIHEUTTAJAMIKROBIN NIMI (käytä koodiluetteloa)	1	_____	_____	_____	_____
	2	_____	_____	_____	_____
	3	_____	_____	_____	_____
JOS AIHEUTTAJIA ON: ACIBAU, CIT***, ENB***, ENC***, ESCCOL, KLE***, MOGSPP, PRT***, PSEAE, SER***, STAAUR					
31. AIHEUTTAJAMIKROBIN RESISTENSSI (käytä koodiluetteloa)	1	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?
	2	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?
	3	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ ?

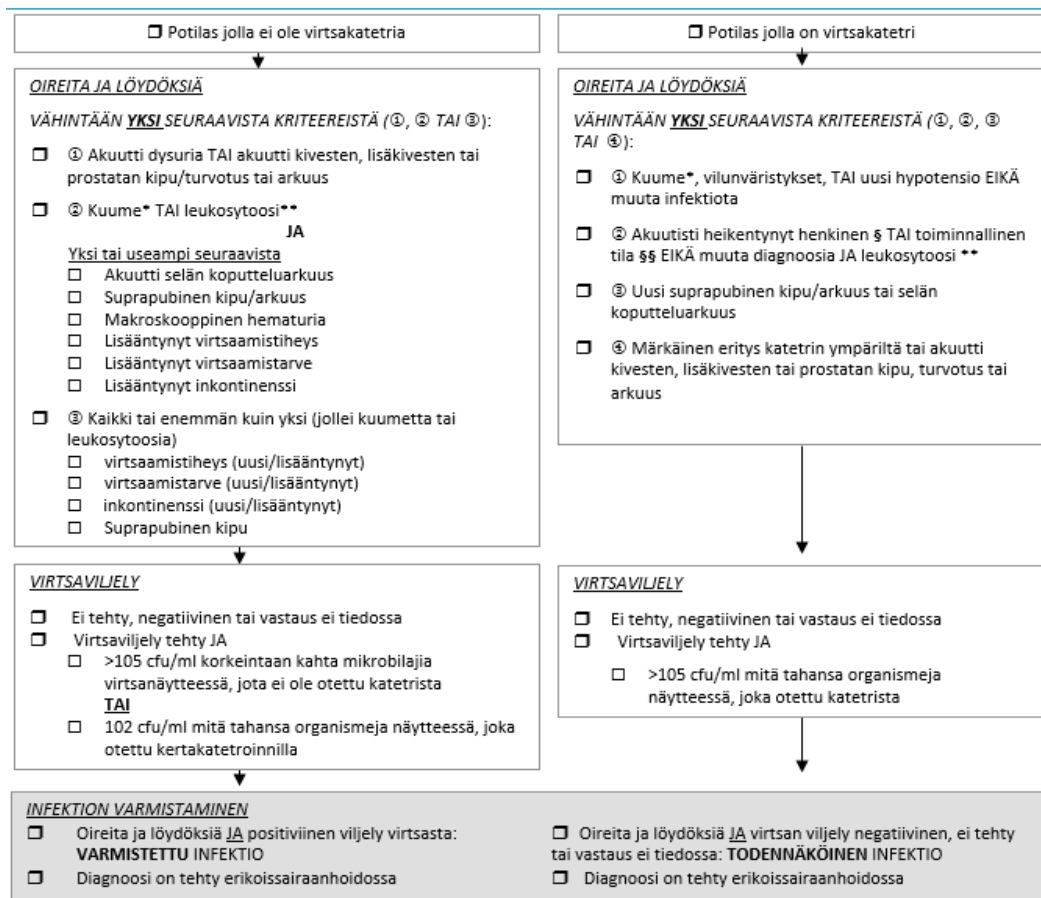
D - Hoitoon liittyvän infektion oireita tai löydöksiä nyt tai antibiootin aloitushetkellä

TÄRKEÄ HUOMIO

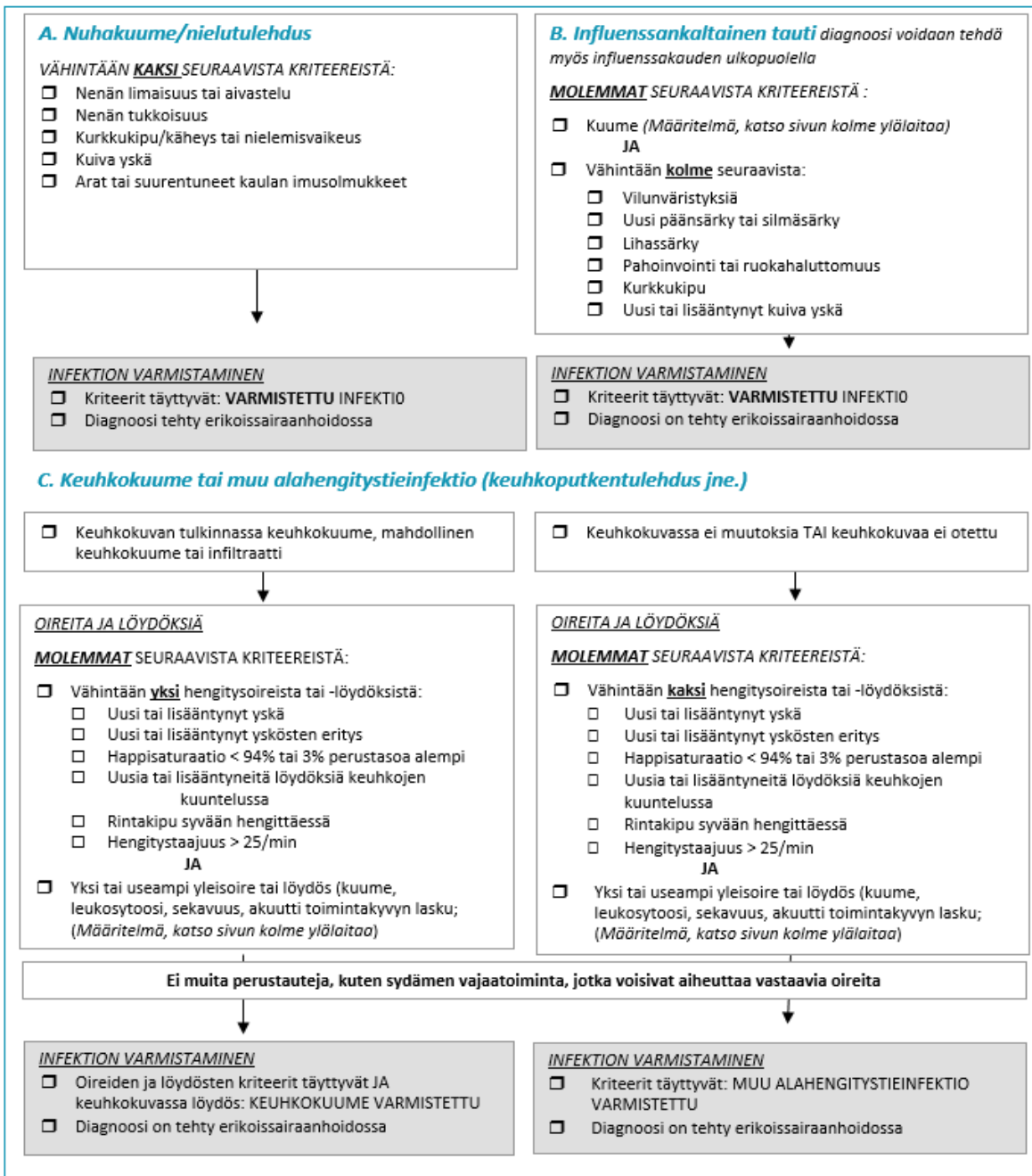
On tärkeää ensin selvittää, onko infektio avohoitoperäinen eli kotisyntyinen vai hoitoon liittyvä. Avohoitoperäisten infektioiden tietoja ei ilmoiteta. Kaikki hoitoon liittyvät, tutkimuspäivänä aktiiviset hoitoon liittyvät infektiot ilmoitetaan. Infektio on aktiivinen, mikäli potilaalla on tutkimuspäivänä infektion oireita tai löydöksiä TAI potilaalla oli aiemmin oireita tai löydöksiä ja potilas saa (edelleen) tutkimuspäivänä hoitoa tähän infektioon. Potilaiden oireet ja löydökset on tutkittava vähintään tutkimusta edeltävältä viikolta, jotta voitaisiin määrittää täyttäkö infektio tapausmääritelmät.

- **Kuume:** >37,5° C kinalosta tai >38° C korvasta
- **Veren leukosytoosi:** >8,2 E9/l
- § **Akuutti muutos henkissä tilassa:** Akuutti alku + vaihteleva kulku + alentunut huomiokyky JA sekava ajattelu tai tajunnan tason muutos
- §§ **Akuutti muutos toiminnallisessa tilassa:** Uusi kolmen pisteen lisäys ADL-toimintakykyssä perustasoon nähden (ADL: liikkuminen vuoteesta, siirtyminen, liikkuminen, pukeutuminen, wc:n käyttö, henkilökohtainen hygienia, syöminen. Jokainen kohta pisteytetty 0 (itsenäinen)-4(täysin avustettava) TAI lisääntynyt riippuvuus avusta jollakin muulla pisteytyksellä kuin ADL.

1. VIRTSATIEINFECTIO

2. HENGITYSTIEINFECTIO

HUS-alueen terveyskeskussairaaloiden
hoitoon liittyvien infektioiden prevalenssitutkimus 2017

KOKO TK-SAIRAALAA KOSKEVA KYSELYLOMAKE

A - Yleiset tiedot

Tutkimuspäivä

 |_|_| |_|_| |_|_| |_|_| |_|_|
 2 0 1 7

Tk-sairaalan nimi, osoite sekä yhteyshenkilön nimi ja puhelinnumero:

Tk-sairaalassa:

- osastojen lukumäärä
- potilashuoneiden lukumäärä
- yhden hengen huoneiden lukumäärä
- vuodepaikkojen lukumäärä

_	_
_	_
_	_
_	_

B – Tk-sairaalan infektio- ja torjuntakäytännöt

1. Vastaako sairaalanne infektio- ja torjunnasta tehtävään hoitoon liittyviin infektioihin perehtynyt henkilö?

Kyllä *Ei, asiasta vastaa nimetty henkilö tai esimies virkansa puolesta* *Ei ole vastuuhenkilöä*

2. Jos kyllä, mihin ammattiryhmään infektio- ja torjunnasta vastaava henkilö(t) kuuluu (kuuluvat)?:

Hygieniahoitaja *Infektiolääkäri* *Sairaanhoitaja* *Lääkäri*

Missä nämä henkilöt työskentelevät:

☐ <u>Hygieniahoitaja</u>	☐ <i>Infektiolääkäri</i>	☐ <i>Sairaanhoitaja</i>	☐ <i>Lääkäri</i>
☐ <i>Sairaalassamme</i>	☐ <i>Sairaalassamme</i>	☐ <i>Sairaalassamme</i>	☐ <i>Sairaalassamme</i>
☐ <i>Muussa toimipisteessä</i>	☐ <i>Muussa toimipisteessä</i>	☐ <i>Muussa toimipisteessä</i>	☐ <i>Muussa toimipisteessä</i>

3. Onko tk-sairaalassanne kullakin osastolla hygieniayhdyshenkilö?

Kyllä, jokaisella osastolla omansa *Ei, usealla osastolla on yhteinen* *Ei*

4. Onko tk-sairaalassanne käytössä ongelmamikrobien seuranta- ja torjuntajärjestelmiä?

- Systemaattinen moniresistenttien mikrobien esiintymisen seuranta ja tartunnan jäljitys*
- Moniresistenttien mikrobien riskitieto- ja/tai hälytysjärjestelmä*
- Ei omaa seuranta- ja/tai torjuntajärjestelmää*

4. Onko tk-sairaalassanne infektio- ja torjuntatoimikunta/hygieniatoimikunta (joka vastaa yhdestä tai useammasta laitoksesta)?

Kyllä *Ei*

Kuinka monta kertaa kyseinen toimikunta kokoontui viime vuonna?

Viime vuoden kokousten lukumäärä

 |_|_|

kokousta viime vuonna

5. Onko tk-sairaalassanne saatavilla kirjalliset ohjeet:

- *MRSA:n tai muiden ongelmamikrobien torjunnasta?* Kyllä *Ei*
- *Käsihygieniasta?* Kyllä *Ei*

TULOKSET

2015

- 22 sairaalaa
- 2218 potilasta
- potilasmäärä keskimäärin
100/sairaala
- potilasmäärän vaihteluväli
20-359/sairaala

2017

- 25 sairaalaa
- 2343 potilasta
- potilasmäärä keskimäärin
94/sairaala
- potilasmäärän vaihteluväli
16-342/sairaala

Potilaiden ominaisuuksia (1)

	2015 (n=2218)		2017 (n=2343)		
	n	%	n	%	
Nainen	1260	56,8	1373	58,6	
Mistä tuli					
Kotoa	830	37,4	902	38,5	
Pitkäaikaishoitolaitoksesta	125	5,6	143	6,1	
HUS:n sairaalasta	840	37,9	1016	43,4	
Muusta sairaalasta	423	19,1	282	12,0	
Hoidon taso					
Akuutti	1054	47,5	961	41	
Kuntoutus	714	32,2	894	38,2	
Pitkäaikaispotilas	405	18,3	401	17,1	
Terminaali	45	2,0	87	3,7	
Muita hoitajaksoja 3kk aikana	1360	61,3	1460	62,3	
Leikkaus 30 vrk:n sisällä	275	12,4	270	11,5	
McCabe					
	1	786	35,4	712	30,4
	2	1329	59,9	1512	64,5
	3	103	4,6	119	5,1

Potilaiden ominaisuuksia (2)

	2015 (n=2218)		2017 (n=2343)	
Kosketus- tai pisaraeristys	159	7,2	155	6,6
Virtsakatetri	303	13,7	310	13,2
Verisuonikatetri	407	18,3	415	17,7
Virtsa- tai ulosteinkontinenssi	1439	64,9	1452	62
Painehaavoja	148	6,7	135	5,8
Muita haavoja	421	19,0	485,0	20,7
Dementia tai desorientaatio	1274	57,4	1231	52,5
Liikkuminen				
Jalan/tuettuna	1286	58,0	1296	55,3
Pyörätuoli	570	25,7	660	28,2
Vuodepotilas	362	16,3	387	16,5

Virtsakatettrin syyt

2015	n	%
Virtsaumpi	136	41
Muu	78	24
Inkontinenssi	38	12
Ihorikot	28	8
Virtsan mittaus	50	15
Yhteensä	330	100

2017	n	%
Virtsaumpi	143	45
Muu	77	24
Virtsan mittaus	53	17
Ihorikot	29	9
Inkontinenssi	17	5
Yhteensä	319	100

"Muu"

2015	n
Ei tietoa	17
Yleistilan lasku	5
Retentio	5
Residuaali	4
Prostatahyperplasia	3
Hydronefroosi	2
MS-tauti	2
Hematuria	2
Virtsan keräys	2

2017	n
Ei tietoa	17
Hydronefroosi	6
Leikkaus	5
Haava (esim. "leikkaushaava", "haavan paraneminen")	5
Liikkumattomuus	5
Yleistilan lasku	4
Verivirtsaisuus	3
Residuaali	3
I.v. Furesis	2
Virtsan seuranta	2

Eristyksen syy

2015	n
ESBL	65
MRSA	41
Clostridium difficile	24
Gastroenteriitti	17
MRSA ja ESBL	5
Haavat	2
MRSA, ESBL ja PseuMDR	1
E. coli	1
K. pneumoniae	1
Suojaeristys	1
Turvapaikanhakija	1
Yhteensä	159

2017	n
MRSA	46
ESBL	43
Gastroenteriitti	30
Clostridium difficile	9
Influenssa	8
Sairaalahoito ulkomailla	3
C-hepatiitti	2
MRSA ja ESBL	2
Pseudomonas	2
RS-virus	2
MRSA ja CPE	2
ESBL (Klebsiella) + Clostridium difficile	1
CPE	1
MDR Acineto + ESBL Serratia	1
MRSA ja VRE	1
Täi + syyhy	1
VRE	1
Yhteensä	155

HLI-prevalenssi

2015 HLI-prevalenssi $251 / 2218 = 11,3 \%$

20 potilaalla 2 HLI:ta -> HLI:ita yhteensä $20+251=271$

2017 HLI-prevalenssi $247 / 2343 = 10,5 \%$

12 potilaalla 2 HLI:ta -> HLI:ita yhteensä $12+247=259$

HLI-prevalenssi ja hoidon taso

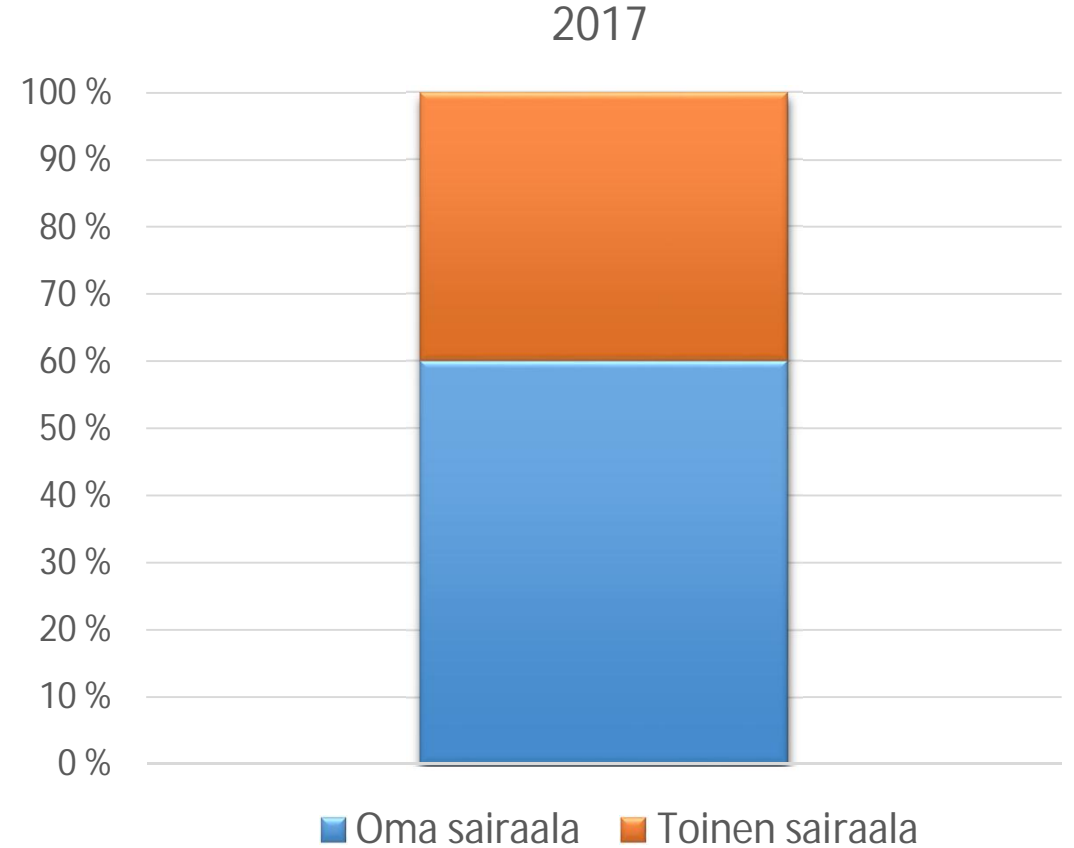
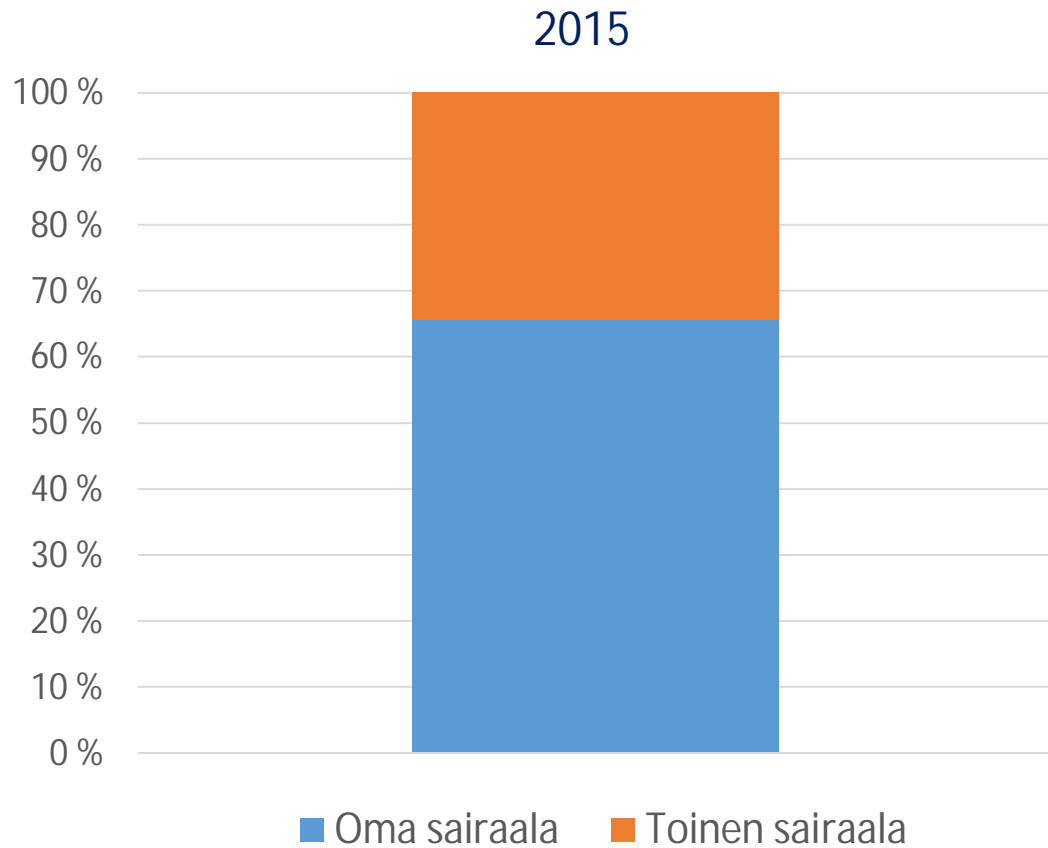
2015		HLI
Hoidon taso	Akuutti n=1054	129 12,2 %
	Kuntoutus n=714	81 11,3 %
	Pitkäaikais n=405	36 8,9 %
	Terminaali n=45	5 11,1 %
Yhteensä (n=2218)		251 11,3 %

2017		HLI
Hoidon taso	Akuutti n=961	124 12,9 %
	Kuntoutus n=894	88 9,8 %
	Pitkäaikais n=401	25 6,2 %
	Terminaali n=87	10 11,5 %
Yhteensä (n=2343)		247 10,5 %

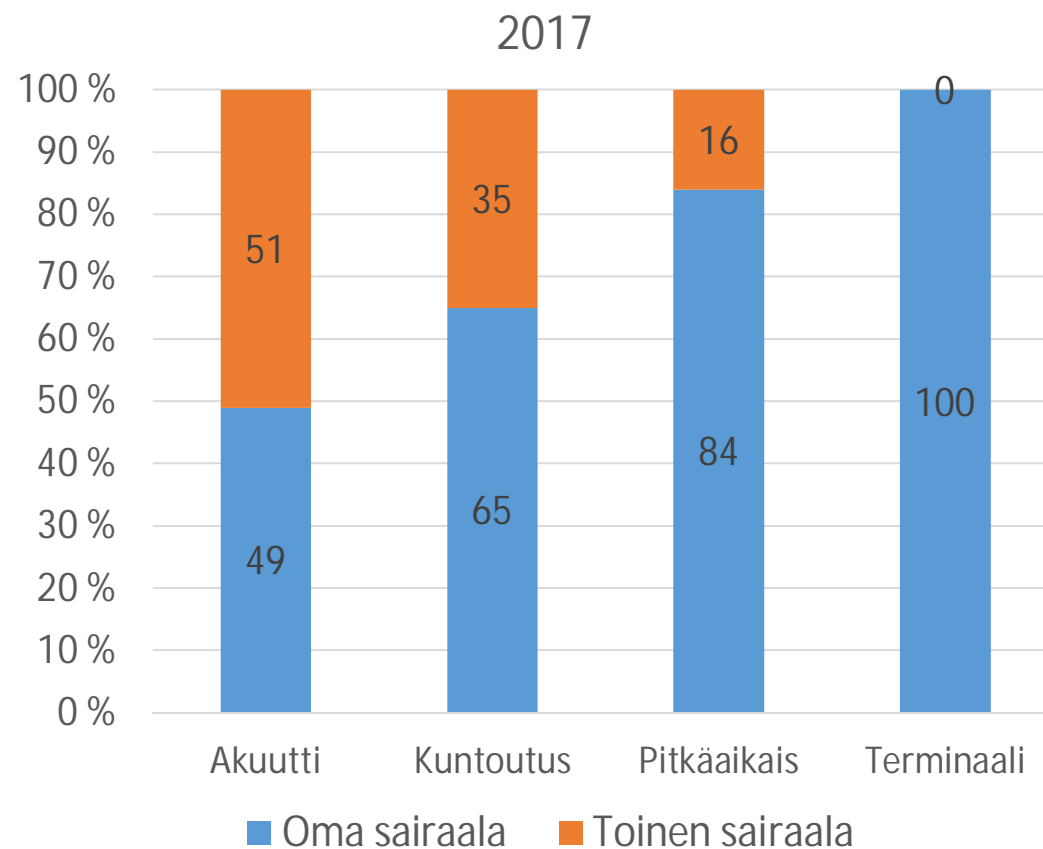
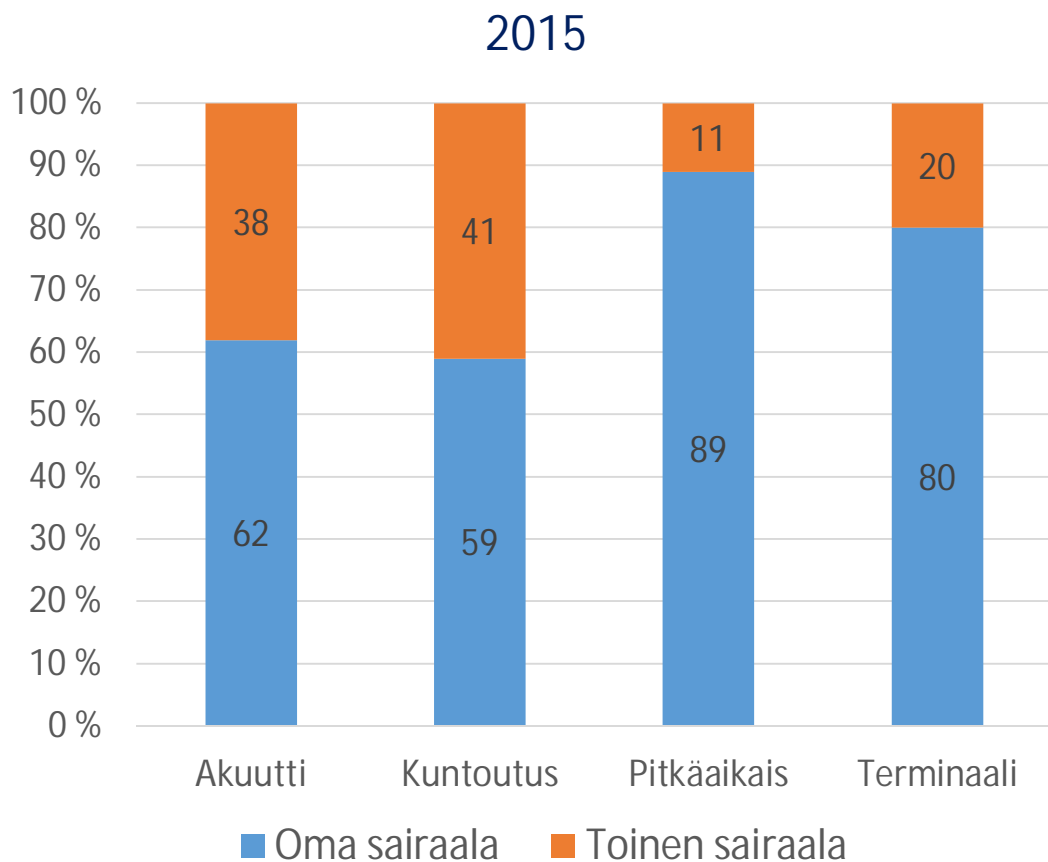
HLI-prevalenssi sairaaloittain 2017

2017 Sairaala	HLI	n	%	95% luottamusväli	
				Alaraja	Yläraja
1.	12	39	30,8	16,3	45,3
2.	5	25	20,0	4,3	35,7
3.	16	86	18,6	10,4	26,8
4.	9	61	14,8	5,9	23,7
5.	49	342	14,3	10,6	18
6.	16	117	13,7	7,5	19,9
7.	5	37	13,5	2,5	24,5
8.	3	23	13,0	-0,7	26,7
9.	2	16	12,5	-3,7	28,7
10.	24	195	12,3	7,7	16,9
11.	15	124	12,1	6,4	17,8
12.	8	76	10,5	3,6	17,4
13.	4	38	10,5	0,8	20,3
14.	2	20	10,0	-3,2	23,2
15.	11	112	9,8	4,3	15,3
16.	5	53	9,4	1,5	17,3
17.	16	188	8,5	4,5	12,5
18.	4	52	7,7	0,5	15
19.	6	84	7,1	1,6	12,6
20.	16	235	6,8	3,6	10
21.	5	92	5,4	0,8	10
22.	4	81	4,9	0,2	9,6
23.	2	41	4,9	-1,7	11,5
24.	1	23	4,3	-4	12,6
25.	7	183	3,8	1	6,6
Koko aineisto	247	2343	10,5	9,2	11,6

Hoitoon liittyvän infektion alkuperä

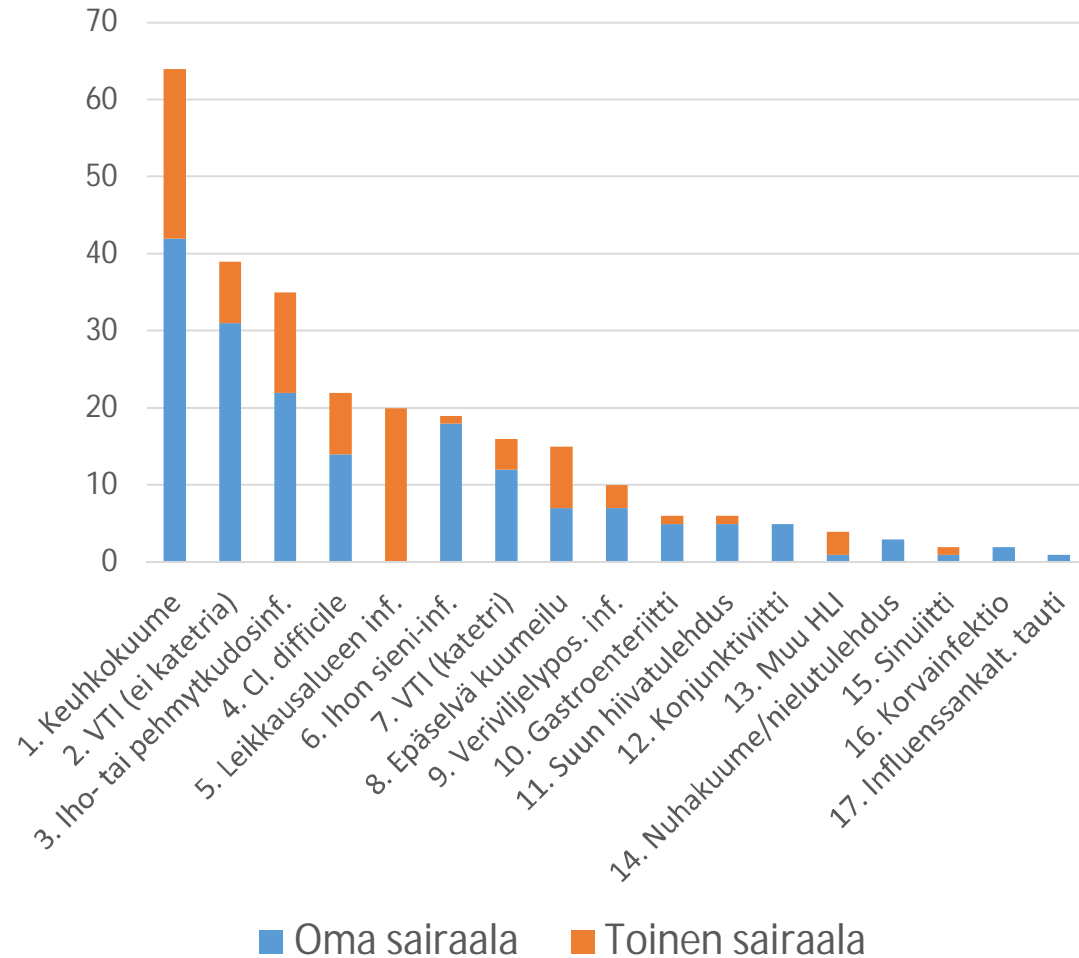

Hoitoon liittyvän infektion alkuperä hoidon tason mukaan

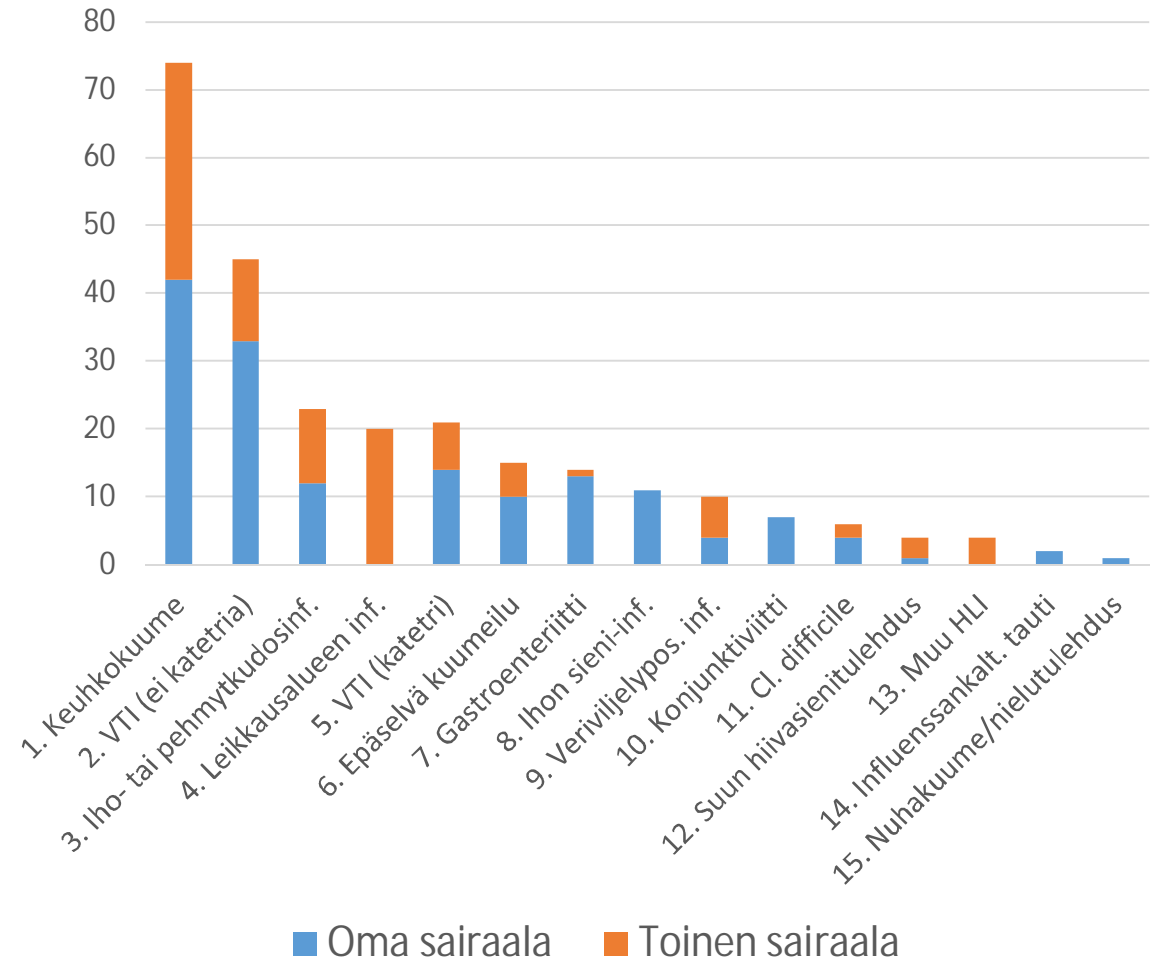

Hoitoon liittyvät infektiot ja niiden alkuperä

2015

2017

Kuinka monella oli antibiootti?

2015 Antibioottia saavien potilaiden prevalenssi

$649/2218 = 29,3 \%$

Sairaalakohtainen vaihteluväli: 6,1 % - 54,9 %

2017 Antibioottia saavien potilaiden prevalenssi

$587/2343 = 25,1 \%$

Sairaalakohtainen vaihteluväli: 7,6 % - 53,6 %

Antibioottia saavien potilaiden prevalenssi hoidon tason mukaan

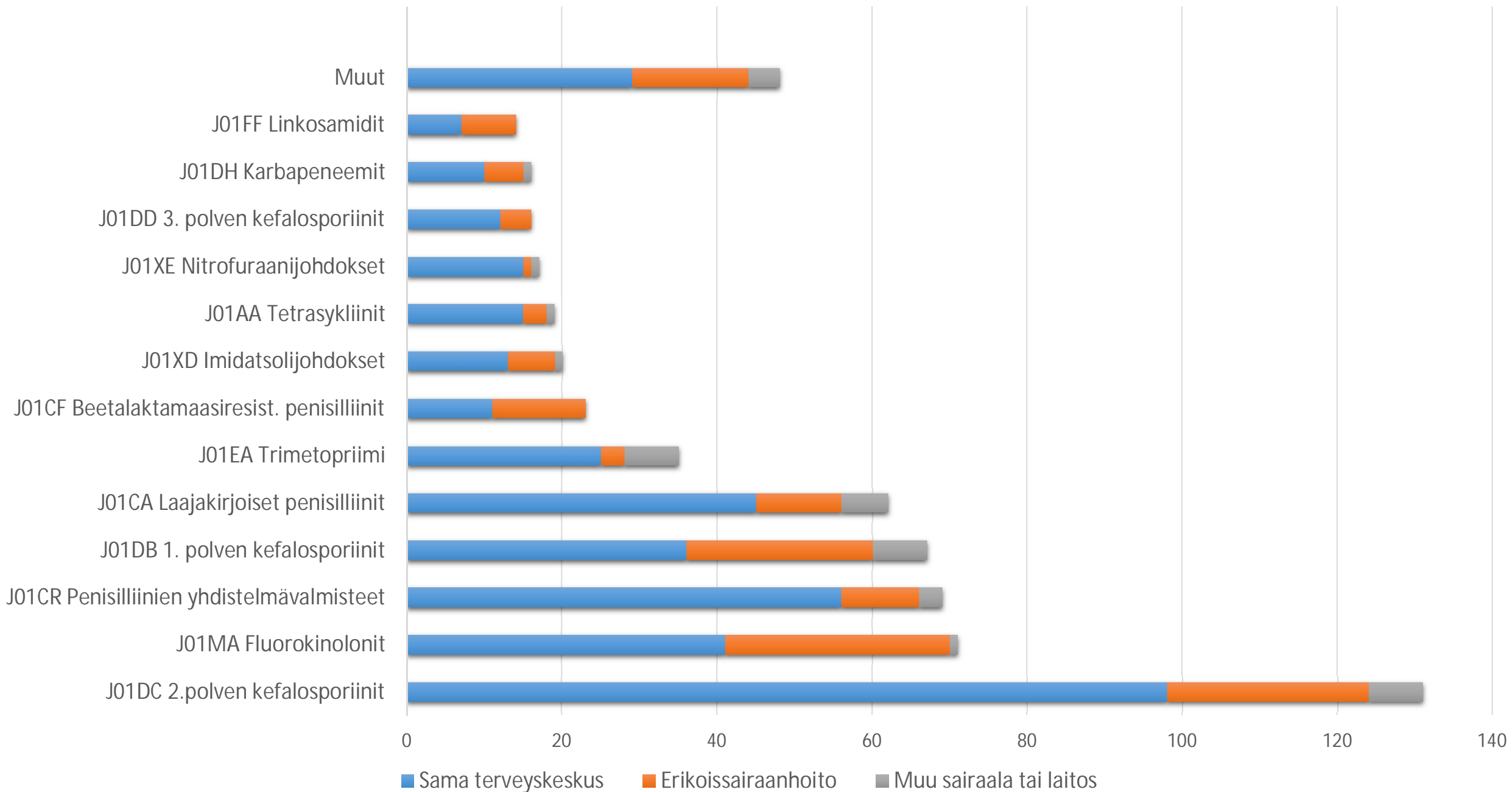
2015			
Hoidon taso	Akuutti	n=1054	422
			40,0%
	Kuntoutus	n=714	171
			23,9%
	Pitkäaikais	n=405	46
			11,4%
	Terminaali	n=45	10
			22,2%
Yhteensä (n=2218)			649
			29,3%

2017			
Hoidon taso	Akuutti	n=961	365
			38,0%
	Kuntoutus	n=894	166
			18,6%
	Pitkäaikais	n=401	45
			11,2%
	Terminaali	n=87	11
			12,6%
Yhteensä (n=2343)			587
			25,1%

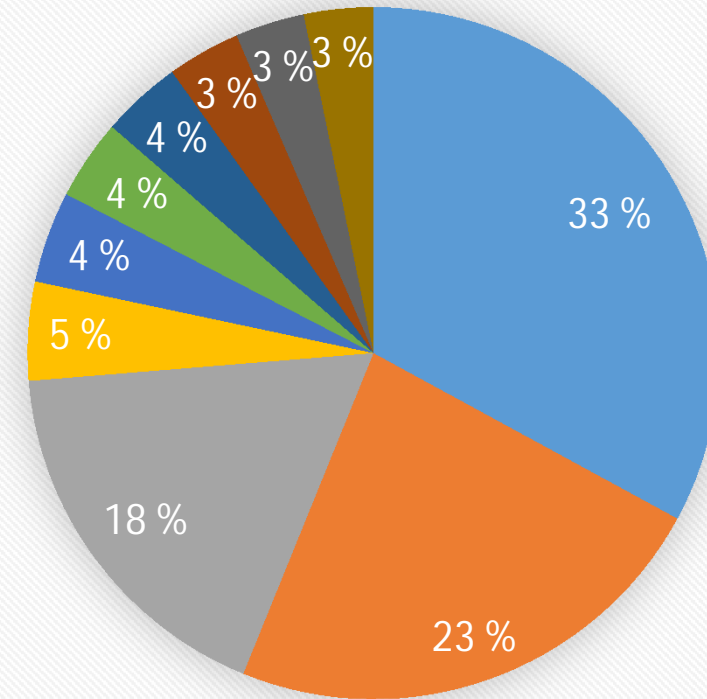
Antibiootti- prevalenssi sairaaloittain 2017

2017				95 % luottamusväli	
Sairaala	Ab	n	%	Alaraja	Yläraja
19.	45	84	53,6	42,9	64,3
3.	46	86	53,5	43,0	64,0
1.	18	39	46,2	30,6	61,9
8.	10	23	43,5	23,2	63,8
2.	10	25	40,0	20,8	59,2
6.	39	117	33,3	24,8	41,8
4.	20	61	32,8	21,0	44,6
13.	12	38	31,6	16,8	46,4
23.	11	41	26,8	13,2	40,4
16.	14	53	26,4	14,5	38,3
17.	49	188	26,1	19,8	32,4
15.	28	112	25,0	17,0	33,0
14.	5	20	25,0	6,0	44,0
5.	85	342	24,9	20,3	29,5
22.	20	81	24,7	15,3	34,1
20.	55	235	23,4	18,0	28,8
18.	12	52	23,1	11,6	34,6
7.	8	37	21,6	8,3	34,9
10.	40	195	20,5	14,8	26,2
24.	4	23	17,4	1,9	32,9
12.	12	76	15,8	7,6	24,0
11.	19	124	15,3	9,0	21,6
9.	2	16	12,5	-3,7	28,7
25.	16	183	8,7	4,6	12,8
21.	7	92	7,6	2,2	13,0
Koko aineisto	587	2343	25,1	23,3	26,9

Systemiset mikrobilääkkeet ja niiden aloituspaikka (2017)

Antibioottihoidon syynä oleva infektio (2017)

■ Hengitystieinfektio

■ Iho- tai pehmytkudosinfektio

■ Veriviljelypositiivinen infektio

■ Luu-, nivel- tai selkärangan infektio

■ Silmäinfektio

■ VTI

■ Muu infektio

■ Leikkausalueen infektio

■ Mahasuolikanavan infektio

■ Epäselvä kuumeilu

Mikrobilöydökset 2017

MIKROBIT	n	%
Escherichia coli	59	28
Staphylococcus aureus	39	19
Enterococcus faecalis + faecium	19	9
Klebsiella-lajit	19	9
Pseudomonas aeruginosa	15	7,5
Clostridium difficile	11	5
Streptokokit	11	5
Citrobacter-lajit	10	5
Muut stafylokokkilajit	7	3,5
Sienilaji	4	2
Serratia marcescens	3	1,5
Enterobacter-lajit	3	1,5
Proteus mirabilis	2	1
Stenotrophomonas maltophilia	2	1
Actinobaculum schaalii	1	0,5
Bacteroides fragilis	1	0,5
Listeria monocytogenes	1	0,5
Providencia-lajit	1	0,5
YHTEENSÄ	208	100

Resistenssi

2015

Mikrobi	Resistenssi	n	%
Gramneg. sauvat	3. polven kefalosporiinit - R	24/103	23
Pseudomonas aeruginosa	Karbapeneemit - R	4/22	18

2017

Mikrobi	Resistenssi	n	%
Staphylococcus aureus	MRSA	4/39	10
Gramneg. sauvat	3. polven kefalosporiinit - R	7/62	11
Pseudomonas aeruginosa	Karbapeneemit - R	3/15	20

Hoitoon liittyvän infektion tunnistaminen

- 2017 prevalenssissa noin 300 potilaskohtaisessa lomakkeessa oli tarkennettavaa/korjattavaa
- verrattuna 2015 prevalenssiin: vähemmän epäselvyyksiä itse hoitoon liittyvien infektioiden tunnistamisessa ja ilmoittamisessa

Sairaaloiden infektion torjunta- ja mikrobilääkekäytäntöjä

Käytäntö	2015 (n=22) n (%)	2017 (n=26) n (%)
Infektion torjunnasta vastaa hoitoon liittyviin infektioihin perehtynyt henkilö	18 (82)	19 (73)
Jokaisella osastolla on oma hygieniayhdyshenkilö	18 (82)	20 (77)
Systemaattinen MDR-mikrobien esiintymisen seuranta ja tartunnan jäljitys	7 (32)	11 (42)
MDR-mikrobien riskitieto- ja/tai hälytysjärjestelmä	16 (73)	17 (65)
Systemaattinen hoitoon liittyvien infektioiden seuranta	7 (32)	13 (50)
Käsihuuhteen kulutuksen seuranta	16 (73)	15 (58)
Lääkäreille tarjotaan vuosittain koulutusta mikrobilääkkeiden määräämisestä	8 (36)	7 (27)
Lääkäreille tarjotaan seurantatietoa vuosittaisesta mikrobilääkekulutuksesta	8 (36)	9 (35)
Desinfiioivan hoitovälinepesukoneen/autoklaavin toiminta tarkistetaan säännöllisesti	18 (82)	25 (96)
Influenssarokotteen tarjoaminen kaikille potilaille	21 (95)	26 (100)
Influenssarokotteen tarjoaminen henkilökunnalle	22 (100)	26 (100)

POHDINTA

- prevalenssit 10,5-11,3 %
 - korkeampia kuin euroopanlaajuisissa HALT-tutkimuksissa (2,4-3,4 %)
 - samaa suuruusluokka kuin Oulun shp:n tk-vuodeosastoilla 2006 (10,1 %)
- mikrobilääkkeiden (laajakirjoisten) käyttö on runsasta
- keuhkokuume ylivoimaisesti yleisin HLI
-> TORJUNTAAN KANNATTAA PANOSTAA

- 2017 tutkimuksessa vähemmän epäselvyyksiä hoitoon liittyvien infektioiden ilmoittamisessa
 - > hoitoon liittyvän infektion käsite oli tullut toistetun prevalenssitutkimuksen myötä tutummaksi infektion torjuntahenkilökunnalle
- jatkossa HUS-alueen tk-sairaaloissa prevalenssitutkimukset
 - määrävälein (esim. 1 krt/vuosi)
 - kevyempi protokolla
 - vähemmän kerättävää tietoa (HLL:t, antibiootit, katetrit ja kanyylit)
 - Excel-pohjainen tietojen tallennus sairaaloissa
 - tiedot lähetetään analysoitavaksi Mobiiliyksikköön

Hoitoon liittyviä infektioita voidaan torjua hoitotyön keinoin

Tunnista riskitekijät ja toimi oikein

*Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta
osaksi hoitotyön arkea*

VIRTSAKATETRI-INFEKTION EHKÄISYKEINOJA

Tarpeen arvio

- katetroinnin syyn tulee olla lääketieteellinen
- arvioi kestopatetroidun potilaan katetrin tarve päivittäin
- poista kestopatetri heti, kun sille ei ole enää lääketieteellistä perustelua

Hoidon suunnittelu ja toteutus

- oikean katetrin valinta: kesto- vai kertakatetrointi, katetrin koko, materiaali
- katetrointi tehdään aseptisesti ja hellävaraisesti
- virtsan takaisinvirtauksen ehkäiseminen, keräyspussin sijoittelu
- peseytymisessä avustaminen, alapesu vähintään x1/vrk
- kestopatetrin koko, laitto- poistopäivämäärät sekä katetripussin vaihtopäivämäärä merkitään potilasasiakirjoihin

*Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta
osaksi hoitotyön arkea*

KANYYYLI-INFEKTION EHKÄISYKEINOJA

Desinfioi kädet alkoholikäsihuuhteella aina ennen ja jälkeen katetrin tai nesteensiirtolaitteiden käsittelyn sekä aina ennen ja jälkeen suojakäsineiden käytön

- valitse käyttötarkoitukseen soveltuva, mahdollisimman pieni kanyyli
- puhdista pistokohta huolella ennen pistämistä vähintään 70% alkoholilla
- kiinnitä kanyyli huolellisesti suojakalvolla
- kirjaa katetrin laitto- ja poistopäivämäärät sekä nesteensiirtoletkuston vaihtopäivä potilasasiakirjoihin

- tarkkaile kanyylialuetta tarkkaillaan päivittäin ja kirjaa havainnot
- vaihda mahdollinen eritteinen tai repsottava sidos uuteen
- puhdista verinen tai eritteinen pistokohta ensin keittosuolalla ja desinfioi alkoholiin kostutetulla taitoksella (vähintään 70%)
- puhdista kanyylin venttiilitulppa ja lääkkeenantonuppi ennen lääkkeen antamista alkoholitaitoksella (vähintään 70%)

- arvioi kanyylin tarvetta joka työvuorossa
- poista tarpeeton kanyyli
- poista vanha kanyyli ja aseta uusi, jos kanyyli ei toimi tai jos on merkkejä tulehduksesta
- jos kanyyli asetettu hätätilanteessa tai sairaalan ulkopuolella, vaihda kanyyli 48 tunnin sisällä

**Tulehduksen merkit:
pistokohdan märkäeritys,
etenevä tai pitkittyvä
punoitus, kuumotus,
turvotus ja kipu**

*Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta osaksi
hoitotyön arkea*

KEUHKOKUUMEEN EHKÄISYKEINOJA

Aspiraation ehkäisy

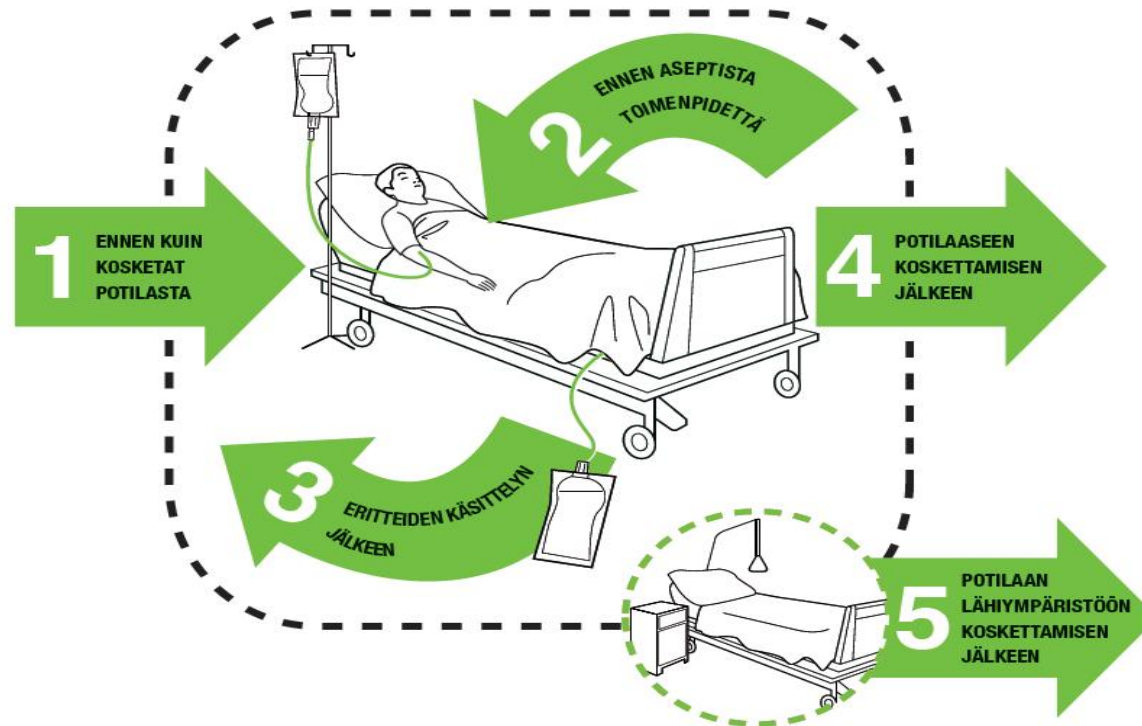
- seuraa potilaan tajunnantaso ja vältä tarpeetonta sedatoivaa lääkitystä
- seuraa limaisuutta ja auta sen vähentämisessä
- huolehdi hengitystä helpottavasta asentohoidosta (vuoteen päätypuolen kohoasento aina, kun mahdollista)
- hoida kipua (erityisesti leikkauksen jälkeinen kipu saattaa vaikeuttaa yskimistä)
- avusta suun ja hampaiden hoidossa
- seuraa ruokailua ja avusta tarvittaessa
- huomioi hyvä ruokailuasento
- toteuta letkuruokinta oikein (kohoasento ja ruuan rauhallinen tiputusvauhti)
- poista tarpeeton nenämahaletku (aspiraatio- tai sinuiittiriski) tai vaihdata gastrostoomaan (PEG-letku)
- ehkäise maharetentiota (nenämahaletku tarvittaessa)

Mikrobitartunnan ehkäisy

- huolehdi käsihygieniasta erityisesti hengityseläimien käsittelyssä
- ota influenssarokote ja huolehdi myös potilaiden influenssarokottamisesta
- ohjaa potilasta yskimään oikein ja hygienisesti

*Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta osaksi
hoitotyön arkea*

Viisi muistisääntöä hyvään
KÄSIHYGIENIAAN

Käytä mikrobilääkkeitä oikein!

1. Aloita mikrobilääkehoito viisaasti

"Ruusun ensisijainen hoito on G-penisilliini ja jatkohoitolääke V-penisilliini"

"Fluorokinoloni on vain poikkeustapauksissa virtsatieinfektion ensisijaislääke"

- Aloita antibiootti tunnin sisällä (tai niin nopeasti kuin mahdollista), jos on vakava sepsis tai henkeä uhkaava infektio
- Valitse antibiootti oletetun infektiokokon mukaan
- Huomioi ohjeet ja Käypä hoito –suositukset empiirisen antibioottihoidon valinnassa
- Huomioi allergiat, krea ja yhteisvaikutukset
- Kirjaa indikaatio, annos ja antoreitti sairaskertomukseen
- Kirjaa valmiiksi uudelleenarvioinnin ajankohta
- Ota bakteeriviljely ennen antibiootin aloitusta

Ei oireettomaan bakteriuriaan tai kolonisaatioon:
Älä siis ota katetripotilaalta virtsaviiljelyä ilman vahvaa infektioepäilyä (kuumetta)
Älä ota haavasta bakteeriviljelyä ilman infektio-oireita tai muuta erityistä kysymyksenasettelua

2. Kohdenna 48-72 tunnin kuluessa

"Naisen komplisoitumattomaan kystiittiin riittää 3 vrk hoito"

"Kun hoidolle nähdään vaste, avohoitokeuhko-kuumeessa riittää 5-7 vrk hoito"

- Tarkista mikrobiologiset löydökset ja niiden perusteella antibioottihoidon laatu ja annokset. Pyri kapeakirjoiseen hoitoon, jos mahdollista.
- Lopeta antibioottihoito, jos infektiota ei ole
- Jos mahdollista, vaihda lääkitys suun kautta
- Pidä antibioottihoidon kesto mahdollisimman lyhyenä
- Kirjaa kaikki muutokset ja päätökset

Ei antibiootteja viruksen aiheuttamaan hengitystieinfektioon

Vältä turhan pitkiä antibioottihoitoja ja estolääkityksiä

Kiitos

